

15) Langenberg, Rechenunterricht; 16) Reinmuth, Rechenapparat; 17) Hirt's Geograph. Bildertafeln; 18) Wollweber, Globuskunde; 19) Trampler, Constructive Methode des geograph. Unterrichtes; 20) Gerster's Gebrauchsanleitung zur geographischen Anschauungslehre; 21) Vocabolario metodico della lingua italiana, I. parte; 22) Piccolo Carena, Nomenclatura illustrata; 23) Figuiet, Storia naturale; 24) Kleinmayer, Zgodovina slovensk. slovstva; 25) Otto, Leitfaden für den Schreibunterricht; 26) Denti, Esercizi di Nomenclatura; 27) Wiessner, Methodik des Gesangsunterrichtes für Volksschulen; 28) Wiessner, Übungsliederbuch für Volksschulen; 29) Wiessner, Fest-Freizeitenspielbüchlein; 30) Leban Avgust, 5 cerkvenih pesmi; 31) Kuntze, Übungsstücke f. d. Violin-Unterricht; 32) Popp, Album für's Pianoforte; 33) Schreier, Kirchenliederkranz; 34) Volkmann, 92 Nachspiele f. d. Orgel; 35) Sachs, Vor- und Nachspiele f. d. Orgel; 36) Hugo, Elementarmusiklehre; 37) Haller, Übungsbuch zum Vademecum; 38) Nitsche, der Gesang in der Volksschule; 39) Spies, Turnbuch für Schule; 40) Schreiber, Zimmergymnastik; 41) Wagner, Beiträge zur Geschichte der physischen Erziehung; 42) Kaiser, Turnschule; 43) Reichel, Der menschliche Körper und seine Pflege; 44) Weinheim, Gesundheitspflege des Körpers; 45) Goetz, Anleitung zum Handarbeitsunterrichte; 46) Rosalia Schmidt, Geduld und Fleiss; 47) Prato, Anleitung zur Führung des Haushaltes; 48) Krause, Methodik über Nadelarbeiten; 49) Lucas, Erziehung junger Obstbäume; 50) Lucas, Die wichtigsten Veredlungsarten; 51) Lucas, Gemüsebau; 52) Lucas Baumschnitt; 53) Lucas, Gartenbuch; 54) Ahles, 4 Feinde der Landwirthschaft; 55) Kalender, Der rationelle Obstbau; 56) Enders, Obstbaumzucht; 57) Lucas, Leitfaden für angehende Pomologen; 59) Babo, Landwirthschaft; 59) Adam, Haushierzucht; 60) Lucas, Obstkultur; 61) Martin, Landwirthschaft; 62) Rotter, Weinbuch; 63) Klenze, Käserei-Technik.

c) Za učenske knjižnice (razum laških tudi te-le slovenske in nemške knjige):

Vse knjige, ki sta jih dala na svetlo „Slovenska Matica“ in društvo sv. Mohora; — Tomšič, Poboljšani sosedje; — Tomšič, Dragoljubci; — Tomšič, Peter rokodelček; — Majar, Odkritje Amerike; — Tomšič, Zlati orehi; — Jesenko, Zemljepis; — Jesenko, Občna Zgodovina; — Andr. Marušič, Jaz sem pot, resnica in življenje; — Kocijančič Št., Povesti; — Rudolf cesarjevič; — Moisel, Das Geschenk der Zwerge; — Pileschka, Märchenschatz; — Willomitzer, Ein deutsch.-österreich. Eskimo; — Kürnberger, Im Bergwerke zu Schemnitz; — Hahn, Die österreich.-ungar. Nordpol-Expedition; — Rothoug, Walhalla; — Schirmar, Maximilian, Kaiser v. Mexiko; — Erjavec, Naše škodljive živali; — Kuralt, Umni sadjerejec. Slednjič priporoča „jury“ Hribarjevo in Pichovo klop, — potem načrt, po katerem je izdelano poslopje ljudske šole v Cerknem.

Dr. Karol Kehr.

Po kratki bolezní umrl je v noči od 18. na 19. dan meseca prosinca t. l. v Erfurtu jeden najslavnejših zdaj živečih šolnikov dr. Karol Kehr. Težko bi se dobil učitelj, kateremu bi ne bilo znano njegovo ime, ali jedno ali drugo njegovih del; težko pa je tudi iskati moža, ki bi si bil po lastni pridnosti in delavnosti pridobil tako popularnost in toliko udanih src, kakor ravno pokojni Kehr! — Bodi torej dovoljeno, da se tudi mi na tem mestu spominjamo tega za ljudsko šolstvo tolikanj zasluženega moža!

Dr. Kehr porodil se je v 6. dan aprila 1830. l. v vasi Goldbach pri Gothi. Kot sin priprostega dninarja obiskoval je s prva ljudsko šolo svojega strijca Döbel-a, učitelja v Elgersburgu. V Gothi obiskoval je učiteljsko izobraževališče in postal po dokončanih studijah l. 1850, učitelj na ondotnej meščanski šoli. Veliko mu je koristila ta služba,

kajti seznanil se je tu sè slavnim pedagogom Fröbel-om. Leta 1852. je prišel za učitelja v Ruhlo, in 1859. l. je postal ravnatelj meščanske in obrtniške šole v Waltershausen-u. 1863. l. je postal pripravniški učitelj v Gothi, katero je vodil takrat slavni zgodovinopisec pedagogike dr. Karol Schmidt in pozneje zdanji vodja Dunajskega pedagogija dr. Dittes. L. 1868. to je z odhodom Dittes-ovim na Dunaj, je postal on vodja.

V 15. dan julija 1873. l. imenovan je bil ravnateljem izobraževališča v Halberstadt-u. Le-to učiteljišče je ustanovil 1778. l. slavni šolnik Eberhardt pl. Rochow. Poslal ga je tja minister za uk in bogočastje Falk — oni minister, ki je bil tako rekoč glavni povzročitelj preporeda nemškega ljudskega šolstva — na priporočilo tajnega svetnika Schneider-ja. Ko je v 10. dan julija 1878. l. obhajala pripravnica v Halberstadtu stoletnico svojega obstanka, pela se je posebna slava Kehr-u. Vodja Möbius z Gothe prinesel mu je v spomin za velike zasluge, katere si je pridobil za izboljšanje ljudskega šolstva vitežki križ Ernestinskega hišnega reda. Pruski kralj podaril mu je orla kraljevega hišnega reda Hohenzoller-skega; srbski minister za uk in bogočastje pa mu je naznanil brzojavnim potom, da mu je podelil kralj komandenini križ Takova reda. Imenovanje častnim doktorjem, katero mu je naklonilo vseučilišče v Jeni, naznanil mu je osobno profesor filozofične fakultete, dr. Volkmar Stoy. — Dr. Volkmar Stoy, ki je umrl 23. prosinca t. l., bil je strog Herbastovec in je kot tak razširjal načela Herbastove pedagogike.

Leta 1884. imenovan je bil Kehr, nekdanji ljudski učitelj, „šolskim svetnikom“ in ob enem na željo naučnega ministerstva imenovan vodjem pripravnišča v Erfurt-u, kjer je po jako kratkem bivanji nagloma umrl. Pokopali so ga v Gothi poleg njegovih starišev. Pogreba udeležilo se je tako v Erfurtu, kjer so pokojnega spremili do kolodvora, kakor tudi v Gothi, kjer so ga pokopali, obilo njegovih hvaležnih učencev in čestilcev. Toliko o življenji pokojnega Kehra!

Izpregovoriti nam je še nekoliko besedi o njem kot učitelju in zasebnem človeku.

Užé kot pripravnik odlikoval se je Kehr po svoji neumorni delavnosti in veliki pridnosti. Niti glad, niti mraz nista upognila njega volje, in čestokrat se je primerilo, da je pozno v noč sedel za mizo v nezakurjeni sobi ter prebiral knjige. Na očetove troške učil se je poleg šolskih predmetov s posebno marljivostjo nauka o kompoziciji in instrumentaciji, ter poleg tega posebno pridno gojil igro na klavirji, orgljah, goslih, violi, celi („cello“), rogu in pozavni.

Z isto marljivostjo in neutrudljivostjo kakor dijak, deloval je pozneje Kehr kot učitelj. — Istinito vzgleden učitelj je bil v Waltershausen-u. (Rečeno službo naklonilo mu je ministerstvo, uvidevši njegovo veliko nadarjenost in pridnost; poklican je bil namreč leta 1858. v komisijo za pregledovanje šolskih učnih črtežev, in le-tu je vzbujal po svojem vsestranskem izobraženji občno pozornost.) Ko je prišel v 6. dan aprila 1859. l. v Waltershausen, ni bila ondota šola niti šoli podobna. Nikakoršnih učnih pripomočkov ni bilo, otroci niso dohajali v šolo — kajti nihče si ni upal kaznovati malomarnih a bogatih starišev, in če bi bili učitelji to britko okusili za časa, ko so pobirali svojo plačo hodeč od hiše do hiše. Tu so otroci z odraslimi vred hodili na plese in ne zmenili se za opominjevanja učiteljev. Vse to je odpravil Kehr na mah. Preskrbel je svojim učiteljem redno izplačevanje zasluženih novcev in sploh skušal pridobiti šoli srca prebivalcev. Da bi se mu to tem bolj posrečilo, jel je v obrtniskem društvu predavati možem o naravoslovskih vedah. Kot predsednik tega društva ukrenil je, da so se tudi žene po enkrat na mesec udeleževale zborovanj. Iz začetka govoril jim je o gospodinjstvu in pozneje o vzgoji. Od dne do dne je rastle zaupanje ljudstva: obrtna šola se je razcvitala, in v isti meri napredovala je tudi njegova meščanska šola.

Pokojni Kehr je bil tih in krotek človek. Vtopljen v misli, kako zboljšati stanje ljudstva potom naobraževanja, in se nikdar vtikal v politična vprašanja in resno je zavrnil slehernega, komur so rojile take misli po glavi, vedoč, da vestnemu učitelju ne preostaja časa za to, ako mu je mar blagor izročene mladine. Kehr ni bil kričač, niti ni hotel z golimi besedami koristiti svojemu tovarišu. Kar je storil, je bilo preudarjenc, in vodili so ga vselej najblažji nameni, kadar se je poganjal za trpeče sobrate ... Tudi ni Kehr hrepenel po častnih službah in nezasluzenem odlikovanji; kar je dosegel, je bilo zgolj priznanje in nekoliko plačila za njegovo delovanje.

Kehrovi spisi so sad vestnega pripravljanja za nauk in temeljitega preudarka pri nauku. Le zato je mogoče, da so pisane njegove knjige z ono ognjevitostjo, ki oživlja pouk in ne dá prostora suhoparnemu besedovanju. To edino je tudi pripomoglo, da je vsaka njegovih knjig doživela veliko izdaj in se udomačila pri mnogih učiteljih. — Kehr je spisal v Ruhli: „Anweisung zur Behandlung deutscher Lesestücke für eine ungetheilte Schule“. V Waltershausen-u: „Praktische Geometrie für Volks- und gewerbliche Fortbildungsschulen“. „Geometrische Rechenaufgaben für die Oberclasse der Volksschulen, für Gewerbeschulen, sowie für junge strebsame Leute überhaupt“. „Materialien zur Übung im mündlichen und schriftlichen Gedankenausdrucke“. V Gothi: „Christlicher Religionsunterricht in der Volksschule“. (2 zvezka.) V zvezi z Gustavom Schlimbach-om: „Methodik des sprachlichen Elementarunterrichtes“. (Knjiga se zove zdaj: „Der deutsche Sprachunterricht im I. Schuljahre nach seiner historischen Entwicklung, theoretischen Begründung u. praktischen Gestaltung“.) „Praxis der Volksschule“. V Halberstadtu v zvezi z Kriebitzsch-em: „Lesebuch für deutsche Lehrerbildungsanstalten“. „Geschichte der Methodik des deutschen Volksschulunterrichtes. (4 zvezki. 1877—1882).

Tako smo opisali v kratkih potezah delovanje učitelja Kehr-a. Nesmrtno je njegovo ime, in potomci naši cenili bodo delovanje njegovo!

H. P.

Spomenica,^{*)}

katero so slovenski državni poslanci dné 30. januarija t. l. izročili naučnemu ministru.

Spomenica ta obsega v kratkih potezah vse šolske težnje Slovencev oziroma istrskih Hrvatov. — Gledé ljudskih šol sklicuje se spomenica na utemeljene pritožbe potom prošelj, interpelacij in ustnih pritožeb poslancev pri dotičnih obravnava izrečenih, deloma javno, deloma zaupno. Vkljub temu pa se mora še danes z globokim obžalovanjem izreči, da se še veliko krogom slovenskega, oziroma hrvatskega prebivalstva izrekoma na Primorskem in Koroškem sila občutljivo prikrajšava sad ljudsko-šolskega poduka s tem, da se drug deželni jezik kot materni jezik za učni jezik v prvo vrsto stavi.

In vendar je najvišjemu naučnemu opraviteljstvu, izrekoma pri imenovanji vplivnih nadzornikov, pa tudi po neposrednjem vplivanji na odgojo in delovanje učiteljskega osebja in pa na sklepanje deželnih šolskih oblastnij, kakor se je to na pr. z uspehom zgodilo gledé nove nemške ljudske šole v Ljubljani, v stanu in na korist ljudskega izobraževanja tudi vezano — strogo na to paziti, da se načelo podučevanja v lastnem maternem jeziku šolskih otrok tudi Slovincem, oziroma Hrvatom, nasproti v naših javnih ljudskih šolah ne žali.

*) Po naključju nekoliko zakasnjeno.